

POČIATKY SLOVENSKEJ ŠTÁTNOSTI

Dovoľujem si ponúknuť vám digitálnu verziu knihy Dejiny Slovenska a Slovákov v časovej následnosti dvoch tisícročí od slovenského kňaza Milana Stanislava Ďuricu. Je to z dôvodu, že málo ľudí pozná históriu Slovenska i pravdu, ktorá je základom katolíckej viery. Ježiš Kristus sám o sebe hovorí, že je Cesta, Pravda a Život. Dopočula som sa o tejto knihe už dávnejšie a kúpila som si ju. Keď som sa dozvedela, že páter Ďurica mal podozrivú návštevu od polície, ktorej sa nepáčilo, že píše pravdu, rozhodla som sa vytvoriť digitálnu verziu jeho knihy, ktorá bude rozdelená na 9 častí. Každú časť si budete môcť samostatne stiahnuť, podľa toho, ktoré historické obdobie vás práve zaujíma.

1. SLOVENSKO V STAROVEKU
2. POČIATKY SLOVENSKEJ ŠTÁTNOSTI
3. PRVÝ ŠTÁT STREDOVEKÝCH SLOVÁKOV
4. VLASTNÁ CIRKEVNÁ ORGANIZÁCIA A LITURGICKÝ JAZYK
5. SLOVENSKO V UHORSKOM KRÁĽOVSTVE
6. SLOVENSKO V ČESKO-SLOVENSKEJ REPUBLIKE
7. OBNOVENIE SLOVENSKEJ ŠTÁTNOSTI – PRVÁ SLOVENSKÁ REPUBLIKA
8. SLOVENSKO OPĚŤ V ČESKO-SLOVENSKU
9. DRUHÁ SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Online verzia: <https://creativesuzi33missionlearning.wordpress.com/dejiny-slovenska-a-slovakov/>

Táto digitálna i online verzia obsahuje len písomný text. V prípade, že sa vám páči, môžete si fyzickú knihu aj s obrázkami objednať vo Vydavateľstve Lúč.

KRÁTKY ÚRYVOK K PRVÉMU VYDANIU OD AUTORA

Pomôcka na doplnenie a opravu doteraz používaných učebníc a príručiek tam, kde je to potrebné. Nie je možné tu zaznamenať všetky historicky dôležité fakty, ktoré sa odohrali v priebehu dvoch tisícročí. Je tu to, čo má priamy súvis s dejinami Slovenska a Slovákov, a to s osobitnou pozornosťou na tie skutočnosti, ktoré dokazujú a potvrdzujú prastarú etnogenézu slovenského národa, neprerušenu kontinuitu jeho osídlenia na území Slovenska aspoň od druhej polovice prvého tisícročia po Kristovi až po súčasnosť a najmä hlboké historické korene jeho štátnosti, ktorá napriek nepriaznivým mocenským a politickým okolnostiam sa vždy udržala v jeho pamäti a prejavovala sa v rozličných obdobiach historického vývinu takým spôsobom, aký bol práve v súlade s európskymi myšlienkovými prúdmi a konkrétnymi možnosťami dosiahnutia národných túžob a uplatnenia jeho spravodlivých nárokov.

DrSc. pol. Milan S. Ďurica, profesor dejín strednej a východnej Európy na Univerzite v Padove; profesor cirkevných dejín na Rímskokatolíckej Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte UK v Bratislave

O AUTOROVI

Milan Stanislav Ďurica sa narodil 13. 8. 1925. Je historik,

prekladateľ a publicista. Študoval na gymnáziu v Prešove a od roku 1944 na biskupskom gymnáziu v Trnave. Ako osemnásťročný vstúpil k saleziánom. Po maturite ho ako mimoriadne nadaného žiaka poslali študovať do Talianska. Filozofické a teologické štúdiá absolvoval v Turíne (1947 – 1956). Po uchopení moci komunistami v roku 1948 sa rozhodol zostať v zahraničí. Kňazskú vysviacku prijal 1. 7. 1956. V rokoch 1957 – 1961 študoval politické vedy na univerzite v Padove, kde získal doktorát. Absolvoval študijné pobyty v Ženeve, Louvaine, vo Viedni, v Mníchove, Ríme, Bonne a Kolíne nad Rýnom. V rokoch 1951 – 1952 pôsobil ako docent filozofie v Grand-Halleux v Belgicku. V roku 1956 sa stal profesorom teológie na vysokej škole bohosloveckej v Abano Terme v Taliansku. Od roku 1963 pôsobil ako profesor politických a ústavných dejín východnej Európy na štátnej univerzite v Padove, o tri roky aj ako lektor slovenskej reči a literatúry. V roku 1968 založil Stredisko východoeurópskych štúdií – CESEO. Stal sa členom viacerých medzinárodných vedeckých historických spoločností. Popri svojej pedagogickej činnosti pravidelne vypomáhal v duchovnej službe. Po páde komunistického režimu založil v Bratislave Ústav dejín kresťanstva na Slovensku a na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte pôsobil ako profesor cirkevných dejín.

Milan Stanislav Ďurica sa v roku 1993 stal laureátom Štátnej ceny ministra kultúry Slovenskej republiky. V roku 1995 ho taliansky prezident Oscar Luigi Scalfaro ocenil najvyšším občianskym vyznamenaním Veľkého dôstojníka Radu za zásluhy Talianskej republiky. V roku 2000 mu Historický odbor Matice slovenskej udelil Cenu Daniela Rapanta za celoživotné dielo v oblasti historických vied. Významná je i jeho edičná činnosť. Jeho bibliografia vedeckej a publicistickej povahy v siedmych rozličných jazykoch prevyšuje tisíc jednotiek. Na Slovensku publikoval: Slovenský národ a jeho štátnosť (1990), Národná identita a jej historický profil v slovenskej skutočnosti (1991), Sto rokov encykliky Leva XIII. Rerum novarum (1991), Jozef Tiso, slovenský kňaz a štátnik, I. 1887 – 1939 (1992), Dejiny Slovenska a Slovákov v chronologickom prehľade (1995, 1996, 2003, 2007), Priblížiť sa k pravde (1997, 2007, 2012), Milan Rastislav Štefánik vo svetle talianskych dokumentov (1998), Slovenská republika 1939 – 1945, Vznik a trvanie prvého slovenského štátu 20. storočia (1999), Dr. Jozef Tiso v hodnotení Hitlerových diplomatov a tajných agentov (2000), Katolícka cirkev na Slovensku 1938 – 1945 v hodnotení nemeckých diplomatov a tajných agentov (2001), Jozef Tiso 1887 – 1947, životopisný profil (2006), 29 spisov v edícii *linea rectabrevissima* (2006 – 2013) a mnoho príspevkov v odborných časopisoch i periodickej tlači. (LÚČ, Bratislava, 2013).

623

Franský obchodník SAMO prispel dodávaním zbraní, ale najmä aj osobnou účasťou na protiavarskom povstaní slovenských Slovanov, ktorí si ho zvolili za kráľa. Samo sa natrvalo usadil na území dnešnej Moravy, Slovenska a Dolného Rakúska a s našimi slovanskými predkami zriadil prvú nadkmeňovú spoločenskú organizáciu vojensko-obranného charakteru, ktorú postupne rozvinul do vtedajšej formy štátneho útvaru. Tento štát vošiel do dejín ako Samovo kráľovstvo

alebo Samova ríša (623 – 659). Centrom tohto štátneho útvaru bolo veľmi pravdepodobne územie okolo Bratislavy a Nitry. Podľa archeologických nálezov centrálnym jadrom tohto prvého štátneho útvaru bolo územie dnešného Moravského Slovenska s dôležitým strediskom v Mikulčiciach, ktoré sa rozprestieralo na juh až k Dunaju v dnešnom Rakúsku a na východ až k rieke Ipeľ a k pohoriu Matry. Pevné hranice ten vojensko-politický útvar nemal. Samove výboje dočasne rozšírili jeho mocenský vplyv na ďalšie také veľké priestory – až k Labe a k Dráve – že ho niektoré pramene označujú ako ríšu. Pretože štátna organizácia bola v onom historickom období jedným z hlavných faktorov etnogenézy, možno v ňom vidieť najstaršie korene slovenského národa a jeho štátnosti. Do tohto obdobia možno klásť aj zánik osobitných názvov jednotlivých slovanských kmeňov na území Slovenska a zovšeobecňovanie geografických pomenovaní podľa riek Nitra a Morava.

630

Opát Amandus z Maastrichtu (v dnešnom Holandsku) prišiel do Samovej ríše, aby sa pokúsil hlásať kresťanskú náuku jej slovanským obyvateľom. To bol asi prvý pokus o obrátenie našich predkov na kresťanskú vieru. Jeho činnosť sa však nestretla s úspechom. Dá sa to usudzovať aj zo zachovanej správy, že kráľ Samo zostal pohanom. Mal totiž dvanásť žien, dvadsaťdva synov a pätnásť dcér. Opát Amandus sa v nasledujúcom roku vrátil domov.

631

Po neúspešných vyjednávaniach franský kráľ Dagobert napadol Samovo Slovensko a vyplienil časť jeho územia. Ale v rozhodnej bitke pri hrade Vogastisburg (historici sa nezhodujú v geografickej lokalizácii tohto názvu; za pravdepodobnejšiu pokladám mienku profesora V. Sedláka [1992], že to bolo na rieke Aist v Hornom Rakúsku) zvíťazil Samo a ubránil tak nezávislosť svojej ríše. Ba neskôr sa vypravil so svojím vojskom až do Durínska, ktoré sa vtedy rozprestieralo na juh až k Dunaju, a napadol Frankov. To využil vládca Lužických Srbov Dervan, povstal proti Frankom a pripojil svoje územie k Samovej ríši.

633 – 636

Samove vojská opätovne napadli okrajové územia Franskej ríše. Po prvých úspechoch narazili na presilu durínskeho vojvodu Radulfa, ktorý ich porazil.

641

Radulf povstal proti svojmu kráľovi Sigibertovi, zvíťazil nad jeho vojskom a zriadil svoje vojvodstvo ako samostatný štát. Zmieril sa so Samom a jeho Slovanmi.

Slováci sa ako osobitné etnikum sformovali v dunajsko-karpatskej oblasti. Prvé historické správy o ich nadkmeňovej etnickej integrácii máme od 7. storočia, najprv v tzv. Fredegarovej kronike,

kde sa opisuje povstanie slovanských kmeňov proti Avarom. Sú to údaje o Samovej ríši. Jej lokalizáciu uľahčuje údaj, že to bolo miesto priameho avarsko-slovanského dotyku, že archeologickými nálezmi sa dá určiť miesto najzápadnejšieho avarského etnického zásahu.

Ján Doruľa, Jazykovo-historické etapy vývinu slovenskej identity. In: Seminár Integračný šok. Bratislava 1996, str. 108.

659 (661?)

Zomrel kráľ Samo. Vládol 35 rokov. O ďalších osudoch jeho ríše nemáme historicky zachované správy.

Je však pravdepodobné, že skúsenosť vlastnej štátnej organizácie, ktorá trpela viac než obdobie jednej generácie (priemerný vek bol vtedy 27 – 29 rokov), zanechalo trvalé stopy u našich najstarších predkov, ktorí si asi zachovali aspoň niektoré formy nadkmeňovej spoločenskej organizácie (lokálne kniežatstvá a ich obranné zväzy). Najmä v Nitre a na okolí, ale aj v oblasti stredného Dunaja (Bratislava), pri rieke Morave a na východe v povodí Ipla, ako aj na dolnom toku Hornádu silná koncentrácia slovanských pohrebísk poukazuje na začiatky ranofeudálneho štátneho útvaru, ktorý je neskôr dokumentovaný ako Nitrianske kniežatstvo. Slovenskí Slovania však už neboli v stave odolávať avarskej presile, preto upadli znovu pod nadvládu Avarov, ktorých stopy zistili archeológovia na celom juhozápadnom Slovensku. Početné hroby zo 7. – 8. storočia na tomto území poukazujú na jeho nepretržité a pomerne husté zaľudnenie obyvateľstvom slovanskej kultúry.

Niektorí autori zo 17. storočia udávajú aj mená Samových nástupcov: Moravod (Marot), ktorý vládol asi v rokoch 680 – 700, potom od roku 720 Suatben, neskôr sa spomína Hormidor (796 – 805) a Mojmir I. (811 – 820), ktorého synom bol historicky známy Mojmir (podľa tých autorov druhý), otec Rastislava a Bogislava. Neskorší kráľ Svätopluk sa tam uvádza ako syn tohto Bogislava.

Slovensko malo čulé obchodné styky s Byzantskom, ako to dokazujú byzantské zlaté mince a iné vzácne predmety, ktoré sa našli na dosiaľ preskúmaných pohrebiskách, ale najmä vzácny poklad byzantského kovotepca zo Zemianskeho Vrbovka pri Krupine z poslednej štvrtiny 7. storočia. Pokračovali tiež obchodné styky s Franskou ríšou (zbrane) a s neskorším Sedmohradskom (soľ). Archeologické nálezy odrážajú aj hospodársku štruktúru vtedajšej slovenskej spoločnosti, ktorá svoju takmer výlučne poľnohospodársku výrobu a chov dobytka dopĺňa remeselníckou výrobou rozličných druhov. Zreteľne vidieť už aj sociálnu diferenciáciu vyšších vrstiev.

Po Samovej smrti už možno predpokladať prenikanie íroškótskych misionárov k našim najďávnejším slovenským predkom.

Benediktínsky mních sv. Emerám (zomrel roku 690), ktorý sa stal misijným biskupom a došiel až do Regensburgu, aby hlásal evanjelium Slovanom, mohol tiež podniknúť misijnú cestu až na slovenské územie. Nič presnejšie však o tom nevieme.

Po 7. storočí sa už nový osídľovací proces nepredpokladá, nenaznačujú to ani historické, ani archeologické nálezy.

Tatiana Štefanovičová, Osudy starých Slovanov. Bratislava 1989, str. 36.

Okolo roku 700 aj wormský biskup Rupert prišiel do Regensburgu a šíril kresťanstvo po brehoch Dunaja až do Dolnej Panónie. Odtiaľ sa vrátil do Lorchu.

Archeologické nálezy dosvedčujú, že na území Slovenska už v nasledujúcom 8. storočí jestvovali a šíрили sa opevnené hradiská nielen v Pomoraví (Mikulčice, Ostrov sv. Juraja v neskoršom Uhorskom Hradišti), ale aj vo východných svahoch Bielych a Malých Karpát (Neštich pri sv. Jure, Molpír pri Smoleniciach, Majcichov pri Trnave a Hradec pri Prievidzi), podobne ako na východnom Slovensku (Brekov, okres Humenné, Spišské Tomášovce-Čingov, okres Spišská Nová Ves) a na Orave (Istebné-Hrádok, Ostrá Skala pri Vyšnom Kubíne a Veľký Bysterec pri Dolnom Kubíne). Počas 8. a 9. storočia podobné hradiská vznikli vo veľkej časti dnešného Slovenska.

8. STOROČIE

Počnúc od druhej polovice 8. storočia zjavuje sa nový typ pohrebísk s mohylami, pod násypom ktorých sa objavujú žiarové i kostrové hroby. Archeologické údaje jednoznačne dokazujú, že proces hospodárskeho vývoja na Morave ďalej pokračoval veľmi intenzívne. Od konca 8. storočia do tridsiatych rokov 9. storočia nemáme presnejšie údaje pokiaľ ide o vývoj udalostí na moravskom území. Môžeme však oprávnene predpokladať, že tam prebiehal proces konsolidovania sa veľkokniežacej moci, uskutočňujúci sa zjednocovaním a podriaďovaním menších kmeňových stredísk väčším. Dialo sa to v podmienkach stáleho vojenského a hospodárskeho útlaku Frankov.

Jerzy Gassowski: Dejiny a kultúra starých Slovanov. Bratislava 1969, str. 134 – 135.

767

Íroškótsky misionár Virgil bol vysvätený za biskupa v Salzburgu. Začal organizovať misionársku činnosť smerom na východ až po Kyjev, teda aj cez slovenské územie. Bavorskí misionári zo Salzburgu (do povodia Moravy) a z Pasova (na východ od Malých Karpát) iste prispeli k rozšíreniu kresťanstva medzi vtedajšími Slováckmi. Súčasne však – a možno aj skôr – pôsobili na slovenskom území aj byzantskí misionári, najmä z dnešného severovýchodného Talianska (Aquileia), kde patriarcha sv. Paulinus vyvíjal intenzívnu misionársku činnosť medzi Slovanmi.

Najstarším dôkazom prítomnosti katolíckych kňazov na našom území sú zatiaľ vzácné pozlátené platničky s latinskými nápismi, pravdepodobne zo skladacieho oltára, z konca 8. alebo zo začiatku 9. storočia, ktoré archeológovia našli v staroslovenskom sídle v chotári Bojná, okres Topoľčany. To potvrdzuje, že starí Slováci poznali kresťanstvo už okolo sto rokov pred príchodom sv. Cyrila a Metoda.

Archeologický výskum hradiska v Bojnovej pokračuje a objavuje sa stále viac významných predmetov, ktorých prítomnosť nás prinúti citeľne pozmeniť poznatky o dejinách starých Slovákov.

Aj najnovší archeologický objav (2009) štyroch hlaholských znakov v oblasti Pribinovho Blatnohradu (teraz Zalavár v Maďarsku), o ktorých archeológ Miklos Béla Szöke pripúšťa, že to môže byť rukopis

Konštantína alebo Metoda, naznačuje, že pod zemou stredovekého Slovenska sa ešte stále skrýva veľa neznámych a prekvapujúcich svedectiev o našich dávnych dejinách.

791

Franský kráľ Karol Veľký s veľkým vojskom Frankov, Frízov, Sasov, Durinčanov, Slovanov a Bavorov troma prúdmi vpadol do Panónie, ktorá bola v moci Avarov, zničil avarské opevnenia a vyplienil ich hring (vallum).

795

Vojská friulskeho markgrófa Ericha a Karolovho syna, talianskeho kráľa Pipina napadli a porazili Avarov, zmocniac sa ich hlavného hringu medzi Dunajom a Tisou. Tým oslobodili aj vtedajších Slovákov od avarskej hrozby a umožnili im rozvoj spoločenskej organizácie vyššieho stupňa. Vojsko kráľa Pipina sprevádzal aj "jeden známy biskup", ktorým bol asi aquilejský Paulinus.

796

Avarský tudun prišiel so svojim sprievodom do Aachenu ku kráľovi Karolovi Veľkému, poddal sa mu a dal sa pokrstiť. Karol poveril svojho poradcu Alkuina z Yorku, aby organizoval hlásanie evanjelia medzi Avarmi.

Aquilejský patriarcha arcibiskup Paulinus (730 – 804), ktorý bol ešte ako biskup od roku 776 poradcom Karola Veľkého, viedol spolu so salzburským biskupom Arnom zhromaždenie biskupov, ktoré sa konalo vo vojenskom tábore pri Dunaji. Nevieme presne, kde sa zhromaždenie konalo, ale je veľmi pravdepodobné, že to bolo v blízkosti Bratislavy. Patriarcha Paulinus bol už vo vysokom veku, tak najľahšie sa mohol dostať k Dunaju po starej rímskej jantárovej ceste Aquileia – Emona – Celeia – Savaria – Scrabantia – Carnuntum. Biskupi ustálili normy o spôsobe hlásania kresťanskej viery na územiach Slovanov a Avarov, práve získaných Franskou ríšou. Opät Alkuin tam odporúčal, aby sa misie medzi Slovanmi riadili traktátom sv. Augustína De catechizandis rudibus, aby sa totiž misionári vyhýbali každému násiliu, ba i slovným hrozbám, ale ohlasovali Božie slovo s láskou a trpezlivosťou voči novým katechumenom. A mali sa naučiť aspoň základy ich jazyka, aby im mohli sprostredkovať hlavné modlitebné formuly a články viery.

798

Karol Veľký nariadil všetkým bavorským biskupom, aby vysielali misionárov medzi Slovanov. Dal povýšiť salzburské biskupstvo na metropolu, ktorej právomoc sa rozšírila aj na Panóniu. Pravdepodobne vtedy začali systematicky hlásať evanjelium starým Slovákom najmä kňazi z Pasovskej diecézy. Do tej patrí aj činnosť benediktínskeho mnícha sv. Goduina, ktorý podľa niekoľkých autorov mal v roku 801 pôsobiť medzi Moravanmi a stať sa ich prvým apoštolom. Chýbajú však o tom presvedčivé dôkazy.

Alkuin v liste salzburskému arcibiskupovi Arnovi píše, že

nedbalosťou Frankov zanikol národ Avarov.

... patrne po skončení válek avarských a po vylidnení Pannonie byla země kolonizována nejen od západu Slovinci a Němci, nýbrž i od severu Slováci, zvanými tehdy Moravany.

Lubor Niederle: Slovansko starožitnosti, 11/2. Praha 1910, str. 365.

Slováci vstúpili do plného svetla dejín po úplnom zničení Avarov v prvej polovici 9. storočia. (...) Od roku 902 začali prenikať do slovenského územia Maďari a vytlačali Slovákov stále viac na sever. Reinbold Trautmann: Die Slavischen Völker und Sprachen. Leipzig 1948, str. 89 - 90.

805

Karol Veľký, ktorý bol v roku 800 v Ríme korunovaný za rímskeho cisára, zakázal predávať zbrane Avarom a Slovanom.

811

Cisár Karol Veľký ustanovil hranicu medzi salzburským arcibiskupstvom a aquilejským patriarchátom. Tvoril ju tok rieky Drávy.

Prvou historickou zmienkou o najstarších Slovákoch mohol byť záznam latinského prameňa Annales regni Francorum, kde sa hovorí, že cisár Karol Veľký vyslal vojsko do Panónie, aby urovnalo spory medzi "Hunmi a Slovanmi" (...) "usadenými okolo Dunaja". Táto kronika zaznamenáva činy Avarov a naddunajských Slovanov, teda vtedajších Slovákov. Tí starí Slováci už mali svoj štátny útvar nie celkom závislý od Franskej ríše. Najpravdepodobnejšie to bolo Nitrianske kniežatstvo, prípadne aj kniežatstvo na sútoku Moravy a Dunaja (Devín - Bratislava).

V polovici septembra prišiel k cisárovi Karolovi Veľkému do Aachenu avarský kagan Izauik spolu s tudunom a inými veľmožmi a vojvodmi Slovanov, ktorí obývali kraje okolo Dunaja. To naznačuje slovensko-avarskú spoluprácu.

815

Rímsky cisár Ľudovít I. Pobožný zvolal ríšsky snem do Paderbornu. Zúčastnili sa na ňom aj vyslanci susedných a východných Slovanov.

817

Cisár Ľudovít I. rozdelil ríšu medzi svojich synov. Ľudovít Nemec dostal Bavorsko, Korutánsko, Bohemiu a Avarsko spolu s krajinami východne od Bavorska, ktoré obývali Slovania, teda aj dnešné Slovensko.

822

Na ríšskom zhromaždení vo Frankfurte sa po prvý raz spomínajú Moravania (Marvani) ako slovanský národ, odlišný od Slovanov dnešného Česka (Behaimi). Názov "Moravania" je čisto zemepisnej

povahy, celkom tak ako "Behaimi", preto sa nemohol vzťahovať na nijaké iné slovanské etnikum okrem Slovákov, lebo nijakí iní Slovania vtedy na tomto území neboli. Potvrdzujú to aj archeologické nálezy jedinečného blatnicko-mikulčického typu (Blatnica, Vyšný Kubín, Pobedim, Zavada). Týmto sa starí Slováci dostali pod priamy vplyv západnej kresťanskej civilizácie rímskeho typu. Na tom zhromaždení sa spomínajú aj Avari, o ktorých niet ďalších záznamov vo franských análoch.

Ztotožnení starovekého Boiohema jako země bojské s dnešními Čechami způsobila ... mnoho zmatků ve výkladu historických osudů střední Evropy. Jedním z nich bylo také přecenění významu Bojů pro historii Čech a zemí na severu a východě s nimi sousedících. Toto přecenění můžeme sledovat již od doby renesanční. Bylo vyvoláno bezděčným zpětným promítáním velkého významu, jehož nabyly Čechy v pozdním středověku, za vlády posledních Přemyslovců a Lucemburgů, kteří jako králové čeští mocně zasahovali do osudů německé říše a celé střední Evropy.

Emanuel Šimek, Poslední Keltové na Moravě. Brno 1958, str. 30.

828

Salzburský arcibiskup Adalram – pravdepodobne keď sprevádzal kráľa Ľudovíta Nemca na výprave proti Bulharom v Zadunajsku – vysvätil v Nitre na majetku kniežaťa PRIBINU prvý kresťanský kostol na území Slovenska. Bol to prvý kresťanský kostol na celom území západných aj východných Slovanov. Tento fakt svedčí o tom, že Nitrianske kniežatstvo muselo vzniknúť dávno predtým a bolo známe a rešpektované aj vo Franskej ríši. Nie je vylúčené, že išlo o zachovanie určitej kontinuity štátnosti Samovej ríše. Z cirkevného hľadiska potvrdzuje príslušnosť územia Slovenska aspoň ako misijného územia pod jurisdikciu Salzburskej arcidiecézy. Podľa niektorých autorov kristianizácia vtedajších Slovákov sa dovŕšila okolo roku 830. To mohlo byť dôsledkom toho, že Pribina, ktorý už pred rokom 828 iste bol kresťanom, za pomoci bavorských kňazov priviedol ku kresťanstvu aj svoj ľud.

Pribinovo kniežatstvo bolo už vyvinutým vojensko-politickým útvarom. Naznačujú to archeologické nálezy hradísk Majcichov, Nitra, Pobedim a iné.

831

Niektoré pramene pripisujú pasovskému biskupovi Reginharovi pokrstenie "všetkých Moravanov". Možno to rozumieť ako úspechy misionárskej činnosti pasovského biskupstva na území vtedajších Slovákov, ktorú organizoval arcibiskup Adalram.

Nitrianske kniežatstvo nechápeme ako náhodný útvar, ktorý vznikol z ničoho, ale ako výsledok dlhšieho hospodárskeho, politického i vojenského procesu, začínajúceho sa už v 6. storočí, keď na toto územie a na priľahlú Moravu lokalizujeme i Samovu ríšu.

Titus Kolník, v kolektívnom diele Slovensko. Dejiny. Bratislava 1971, str. 172.